

DERİNLEŞEN ÇELİŞKİLER

FUAT AKYÜREK

2008'de yaşanan büyük ekonomik krizin, diğer etkileri şimdilik bir yana, dünyanın belli başlı emperyalist güçleri arasındaki çelişkileri derinleştirdiği tespit etmek yanlış olmayacaktır. Krizin büyük ülkeler için yarattığı sorunların başında daralan pazarlar ve bu pazarlar için rekabetin şiddetlenmesi gelmektedir. Ama emperyalist politikacılar ve ideologlar elbette sorunu böyle ortaya koymamaktadırlar ve onlar, diğer temel sorunlarda olduğu gibi bu sorunda da meselenin özünü gizlemeyi tercih etmektedirler.

Örneğin geçtiğimiz ay yapılan Münih Güvenlik Konferansı'nda ABD Dışişleri Bakanı Kerry ve Savunma Bakanı Hagel'in konuşmalarında "Çin'in yükselişini sınırlama" teması öne çıkıyordu. ABD politikası bu konuda AB'yi ve Japonya'ya yedekleme, Çin'e karşı ortak hareket etmeye dayanıyor. Diğer ülkelerin bu politikanın peşine takılıp, takılmayacaklarını, takılsalarda, takılmasalarda vazgeçemeyecekleri kendi çıkarlarını nasıl kovalayacaklarını elbette zaman gösterecek.

Ama yukarıda ifade edildiği gibi sorun bu kadar açık net ortaya konmuyor. "Demokrasi, özgürlükler, siyasi modeller" için içine sokuluyor. Buradan hareketle 'Batı'nın siyasi modelinin kurallarını benimseme" gibi konular için içine sokuluyor. Yani bununla şu demek isteniyor: Batı ekonomileri –elbette ABD liderliğinde- dünya ekonomisinin merkezinde olmalıdır, Çin'de siyasi modelini buna uygun hale getirmelidir. Batı emperyalizminin Çin'in kapitalizmi uygulamasından bir şikayeti bulunmuyor. Batı'lı emperyalist tekeller Çin'de özgürce at koşturuyorlar, üretim yapıyorlar, yoğun emek sömürsünde bulunuyorlar.

Peki ama o halde sorun ne? İstedikleri Batı tipi parlamenter sistemlerin, Çin'in kapitalist ekonomik temelini siyasi üst yapısını oluşturmasıdır. Böylece merkezi bürokratik devletin ipleri elinde tutarak ekonomiyi düzenleme, mümkün olduğunca politik kaosu engelleme olanağı ortadan kalkacaktır. Beklenen, bu kontrol ortadan kalkınca Çin'in politik bir kaosa sürüklenmesi, bunun ekonomide istikrarsızlık öğelerini derinleştirmesi, Çin'in uzun vadede bir tehdit olmaktan çıkarılmasıdır. Bu durumun keskinleşen pazarlar ve rakabet sorununa geçici ve kısa vadeli de olsa bir "çözüm" getireceği varsayılmaktadır.

Ama bu hesapları yapmakta ABD yalnız değildir. Konferansın ev sahibi Almanya son ekonomik krizden avantajlı çıkmanın güveni ile kendi pençelerini bilemektedir. Almanya Dışişleri Bakanı Steinmeier Almanya'nın "dünya politikası üzerine yorum yapmakla yetinemeyecek kadar büyük olduğunu" vurgulayarak, Almanya'nın emperyalist hayallerine dikkat çekiyor ve Konferansa katılan diğer Alman yöneticilerle birlikte, ABD'nin dile getirdiği "Transatlantik Rönesansı", "ağırlık merkezi" önerilerine ilgisiz olmadıklarını vurguluyor. Almanya'nın hayali Avrupa'nın tek lideri olma ve diğerlerinin kaderlerine razı olarak uysalca onun peşine takılmasıdır.

Kuşkusuz bu düşünceler, bu doğrultuda ortaya atılan projeler sorunsuzca, düz bir yolda ilerlercesine uygulanabilecek projeler değildir. AB'nin kendi içerisinde sorunları vardır ve dünyanın belli başlı diğer ülkelerinin kendi çıkarlarını en ileriden gerçekleştirme konusunda ısrarları bulunmaktadır. Bu çıkarların her birinin diğer devletlerin çıkarları ile çatıştığını vurgulamak sanırız doğru olacaktır. Kesin olan bir şey var ki o da geleceğin bloklaşmaları için zemin yoklanıyor ve rakipler tartılıyor, diğer taraftan onlara sınırları ve güçleri hatırlatılıyor.

Burada şu sorunun sorulması ve yanıtının verilmesi gerekiyor. ABD başta olmak üzere Batı'lı emperyalist güçlerin Çin'e ve Asya'nın bu bölgelerine olan ilgileri neden sürekli olarak artıyor? Bu sorunun yanıtı dünya ekonomisinin yarıdan fazlasının artık bu bölgede bulunuyor ve bu bölgenin dünya ekonomisi içerisindeki ağırlığının sürekli olarak artıyor olmasıdır. Bu durum sömürgeciliğin ve kapitalist-emperyalist sistemin tarihinde ilk kez gündeme gelmektedir. Bilindiği gibi yakın tarihe kadar dünya ekonomisinin yarıdan fazlası, merkezinde Avrupa ve ABD'nin olduğu Batı'da idi. Bu nedenle "kapışmaların ve mücadelenin yeni merkezi" olarak sürekli Asya'ya işaret edilmekte, bu bölgedeki tarihsel sorunlar –Çin, Japonya, Kuzey Kore, Güney Kore vb- ve diğer sorunlar sürekli kaşınmaktadır.

Sonuç olarak şunlar söylenebilir: emperyalist-kapitalist sistemin derinleşen çelişkileri, dünya politikasındaki patlayıcı maddeleri sürekli olarak çoğaltmakta, devam eden bölgesel çatışma ve anlaşmazlıklara yenileri eklenmekte, büyük kapitalist devletler arasındaki ilişkilerde gerilim artmaktadır. Bu durum yeni ittifak ve bloklaşma eğilimlerini kışkırtmakta, yeni anlaşmazlık ve çatışmalara kapıyı aralamaktadır. Çünkü kapitalist emperyalist sistemin mevcut çelişkilerin "çözümüne" başka bir yanıtı bulunmamaktadır.

Kuşkusuz dünya halkları bu gidişatı eli kolu bağlı izlemeyeceklerdir. Uluslararası işçi sınıfı ve ezilen emekçi halkların mücadelesi her geçen gün büyümekte ve gelişmektedir. Dünyanın geleceğinin nasıl şekilleneceği sorusu daha keskin bir biçimde ortaya gelmektedir. Eğer bu gelecek sömürücü egemen sınıflar ve emperyalist güçler tarafından şekillenirse, bu insanlık için daha fazla kan, gözyaşı, daha yoğun sömürü, yıkım ve felaket anlamına gelecektir. Ama işçi ve emekçi yığınlar, onların genç kuşakları özgürlüklerin egemen olduğu, sömürünün olmadığı, çatışma yerine barışın egemen olduğu bir dünya istemektedirler. Emperyalistlerin gerici planlarına karşı, halkların kendi geleceklerini kendi ellerine aldıkları daha güzel bir gelecek için mücadelesi! Bu karşılıklı mücadelenin dünyanın geleceğini belirleyeceğini vurgulamak gerekiyor. Hiç kuşku duyulmasın ki, kazanan elbetteki halklar olacaktır.

Şubat / 2014